

geslagen. C 145 Zevenhuizen schrijft als antwoord op vraag 7a: *neen, wel bekend*, bij 10a: *neen, vorm en naam wel bekend* (en bij 11a: *neen, onbekend*); ook hieruit blijkt wel een zekere kennis van het instrumentarium van de collega. C 149 Eelde laat noteren: *een diessel werd hier nooit gebruikt, wel verderop in Drente*; zoals kaart 15 leert heeft de man het bij het rechte eind. Voor het antwoord van C 159 Veendam op vraag 8b, *in Gelderland ook hölemes*, zie men kaart 6. Bij vraag 12a merkt G 198 Enter, ook in grote lijnen juist, op: *niet in Enter, wel in Brabant*; men vergelijkte kaart 12. G 278 Zelhem vult bij vraag 10a in: *neen, maar 't is hoak of opsniejer*; een andere lijst uit dezelfde plaats zegt bij die vraag: *dit mes wordt volgens de heer T. hier niet gebruikt, doch wel in het zuiden van ons land*. In grote lijnen zijn beide opmerkingen juist. I 144 zegt over ditzelfde problematische mes: *haak (heb ik later in Best N.B. leren kennen)*; men kan hieruit afleiden, dat niet alle 'expansies' even oud zijn. I 216 Steendorp schrijft bij 13e: *in Basel (naastgelegen gemeente) een mes*. Voor dezelfde plaats wordt onder 10a opgegeven: *neen, maar wel gezien, daar een 'Hollander' het hier heeft willen doen ingang vinden [*krommes]. Iemand anders in het dorp heeft het toen gebruikt*. K 51 Krimpen aan de IJssel schrijft bij vraag 9: *wordt in Krimpen niet gebruikt. J. M. kent de naam wel via een Brabantse klompenmaker nl. kromhielmes*. K 127 Made geeft blijk van een bepaald brede oriëntering door bij 11a te schrijven: *neen, wel in Z. Vlaanderen en België, heet: zoolmes*; alles zeer juist, zoals kaart 6 aantoonst. L 37 Doetinchem spreekt bij 11a en 10a met kennis van zaken: *die messen worden hier in de Achterhoek niet of weinig gebruikt*. M 13 Winterswijk brengt een internationaal motief in het spel dat ons niet bevreemdt (cfr. V a k t a a l, pag. 154): bij 13c wordt gesproken van de *overkant van de grens (Vreden, Wessum)*. G 201 verwijst bij 13a naar Westfalen. Merkwaardig is wat M 46 Dinxperlo opmerkt bij 15a: *jaa Beurtmes, het word meen ik in Holland ook wel uitrandmes genoemd*; kaart 11 laat zien, hoezeer hij ernaast zit. P 73 voert ons bij vraag 10a over de taalgrens: *Neen (gebruikt in Wallonië) =*krolmes*. Wij zullen de man daar nog volgen.

Kleine Atlas van de Klomperij

De inleiding mag niet eindigen, voordat zij een voorstelling gegeven heeft van de wijze waarop het boek de zaken behandelt. Wij hebben de kaarten geordend niet naar het produktieproces, maar min of meer naar de gang van het betoog, dat zich in hoofdstuk II geleidelijk vormt